تنهایی تدریجی

بازتاب رنج‌ها و تجربه‌های انسانی در پله پله تنهایی نوشته سرای شاهینر

ادبیات ترکیه

بهار خسروی
گروه کتاب

گاهی برخی از آثار داستانی زندگی زنانی را روایت می‌کنند که در میان سکوت، تنهایی و دشواری‌های روزمره، با مسائل عمیق روحی و اجتماعی دست‌وپنجه نرم می‌کنند. این دست از روایت‌ها تلاش می‌کنند رنج‌ها، دغدغه‌ها و چالش‌هایی را که زنان در مسیر زندگی خود تجربه می‌کنند، به تصویر بکشند؛ از احساس انزوا و نادیده گرفته شدن گرفته تا مبارزه برای درک شدن و یافتن جایگاه واقعی خود. پرداختن به موضوع زنان و تنهایی، به نویسندگان این امکان را می‌دهد که لایه‌های پنهان‌تری از احساسات و مشکلات انسانی را آشکار کنند و مخاطب را به تأملی عمیق‌تر درباره زندگی زنان و مسائل آنها برسانند.

کتاب «پله پله تنهایی» نوشته سرای شاهینر و ترجمه مژده الفت که در نشر برج منتشر شده، مفاهیمی همچون تنهایی، زیست روزمره، روابط انسانی و فشارهای درونی زنان را به تصویر می‌کشد. عنوان اصلی داستان Kul (بنده) است و نشر شورآفرین هم ترجمه مریم صادق‌زاده از آن را با عنوان «مرجان (بنده)» منتشر کرده است.

نویسنده در این کتاب زندگی زنی سنتی و ساده به نام مرجان را روایت می‌کند که در استانبول به کار نظافت مشغول است. روایت هرچه جلوتر می‌رود، لایه‌های پنهان‌تری از شخصیت و زندگی او آشکار می‌شود و خواننده درمی‌یابد که پشت این ظاهر ساده، جهانی از رنج‌ها، مسأله‌ها و تجربه‌های انسانی قرار دارد.

سرای شاهینر، متولد ۱۹۸۴، لیسانس روزنامه‌نگاری و کارشناسی ارشد رشته سینما دارد. در سال ۲۰۰۶، داوران جایزه یاشار نبی نائیر اولین مجموعه داستانش را شایسته تقدیر دانستند و در ۲۰۱۲ مجموعه داستان دیگرش موفق به دریافت «جایزه ادبی یونس نادی» شد. کتاب «پله پله تنهایی/ بنده» نیز، که در سال ۲۰۱۷ منتشر شده، در سال ۲۰۱۸ جایزه ادبی اورهان کمال را برای نویسنده به ارمغان آورده است. بر اساس این رمان، نمایشی نیز ساخته و اجرا شده است. در سال ۲۰۲۲ نیز تازه‌ترین رمان این نویسنده برنده جایزه ادبی دویگو آسنا شد. او نویسنده‌ای است که به مسائل اجتماعی با نگاهی انتقادی و گاهی طنز می‌نگرد و در بیشتر آثارش، زنان در کانون توجه قرار دارند. بسیاری از داستان‌های او به زبان‌های دیگر از جمله انگلیسی، فرانسوی، ایتالیایی و عربی ترجمه شده‌اند و به صورت ویژه از جانب نمایش‌نامه‌نویسان مورد اقتباس قرار گرفته است.

مرجان از راه نظافت ساختمان‌ها امرار معاش می‌کند. زندگی شخصی او آشفته است؛ همسرش پس از آنکه مرجان از او خواسته خانه را ترک کند، او را تنها گذاشته است. مرجان که سال‌هاست با رنج نازایی دست‌وپنجه نرم می‌کند و مراجعه به متخصص زنان هم گرهی از مشکلش باز نکرده، همچنان در آرزوی مادر شدن است؛ آرزویی که در ذهنش با داشتن پسری به نام حیدر شکل گرفته است. تنهایی و درماندگی او را از زیارتگاه‌ها و اماکن مقدس استانبول به سراغ فال‌گیرها و رمال‌ها می‌کشاند، به این امید که شاید بتواند شوهرش را، که از نگاه او مردی بی‌مسئولیت است و جز کشیدن علف کاری ندارد، دوباره به خانه برگرداند. نویسنده رنج مرجان را پس از رفتن شوهرش با چنان دقتی در لایه‌های عاطفی و روانی به تصویر می‌کشد که خواننده در حین خوانش کتاب بارها می‌تواند خود را جای او بگذارد، سنگینی این تنهایی را همراه شخصیت داستان بر دوش بکشد و با او همذات‌پنداری کند. این کتاب زنی را پیش روی مخاطب قرار می‌دهد که با وجود شاغل بودن و داشتن درآمد، در عمل استقلال واقعی ندارد. او نه‌فقط باید بار مالی زندگی و گاه حتی خرج شوهرش را به دوش بکشد، بلکه تحقیر، بی‌اعتنایی و بی‌مهری همان مرد را نیز تحمل می‌کند. در چنین شرایطی، دخیل بستن، نذر کردن، فال گرفتن به بخشی از پناه‌های عاطفی او تبدیل می‌شود.

پله پله تنهایی

- نویسنده: سرای شاهینر
- مترجم: مژده الفت
- انتشارات: برج
- تعداد صفحات: ۲۰۰ صفحه
- قیمت: ۳۴۰۰۰۰ تومان

در رمان «پله پله تنهایی»، نویسنده فقط شخصیت مرجان و روزمرگی‌هایش را واکاوی نمی‌کند، بلکه با نگاهی موشکافانه و ریزبین جهان درونی و بیرونی او را پیش چشم خواننده به نمایش می‌گذارد: از رویاها، حسرت‌ها و خواسته‌ها گرفته تا باورها، دلبستگی‌ها، کمبودها و سرگرمی‌هایش. نویسنده از خلال زندگی مرجان، توجه مخاطب را به آدم‌های به‌ظاهر عادی جلب می‌کند و یادآور می‌شود که هر انسانی حتی اگر در نگاه اول بی‌اهمیت به نظر برسد، داستانی عمیق و پرچالش در پس زندگی خود دارد. از این منظر، زندگی روزمره در این اثر فقط جریان عادی زیستن و گذراندن نیست، بلکه نوعی میدان مبارزه و تاب‌آوری است. جذابیت داستان نیز بیش از آنکه در اتفاقات بیرونی باشد، در کشف تدریجی ابعاد شخصیت مرجان و جهان او شکل می‌گیرد. به همین دلیل، این اثر را می‌توان نمونه‌ای از داستان‌هایی به حساب آورد که با برجسته کردن زندگی مردم عادی، نوعی قهرمان خاموش و انسانی خلق می‌کنند. کتاب روی جزئیات زندگی، روابط شکننده، سکوت‌ها، دلزدگی‌ها و احساسات فروخورده و... تمرکز دارد. در طول داستان، خواننده به تدریج با لایه‌های درونی شخصیت‌ها مواجه می‌شود؛ لایه‌هایی که نشان می‌دهند تنهایی همیشه ناگهانی و نمایشی نیست و می‌تواند آرام‌آرام و پله‌پله در زندگی انسان‌ها نفوذ کند و ریشه بزند. یکی از نکات قابل توجه رمان این است که می‌توان روی آن برای گردش در استانبول امروزی نیز حساب کرد؛ در زمان خواندن، خواننده این احساس را دارد که دست در دست مرجان به این سو و آن سوی استانبول می‌رود. گاه با هم به حیاط مسجدی پا می‌گذارند و گاه جلوی شمعدان کلیسایی می‌ایستند. مخاطب تا پایان راه از او جدا نمی‌شود تا ببیند در نهایت به آرزویش می‌رسد یا نه. نویسنده با نگاهی واقع‌بینانه و انتقادی، آدم‌ها و مکان‌های این شهر را به تصویر می‌کشد. مسائلی مانند ساخت‌وسازهای پی‌درپی، ویرانی و نوسازی بناها، تقابل سبک زندگی سنتی و مدرن در ترکیه معاصر و حضور پررنگ برنامه‌های تلویزیونی و فیلم‌های سینمایی در زندگی روزمره، از محورهای مهم این رمان به حساب می‌آیند.

نقاشی رنگ روغن «زن روی پله‌ها» از کاسپار داوید فریدریش در سال ۱۸۲۵

> کتاب «پله پله تنهایی» مفاهیمی همچون تنهایی، زیست روزمره، روابط انسانی و فشارهای درونی زنان را به تصویر می‌کشد. این کتاب زنی را پیش روی مخاطب قرار می‌دهد که با وجود شاغل بودن و داشتن درآمد، در عمل استقلال واقعی ندارد

کتاب «پله پله تنهایی» اینگونه آغاز می‌شود: «مرجان خانم هیچ خوشش نمی‌آید مرجان خانم صدایش بزنند چون می‌داند خانم‌بودن او را یک پله بالاتر نمی‌برد؛ فقط برای صداکردنش از بالای پله‌ها «مرجان خانم» است. برای حفظ فاصله است، برای صمیمی‌نشدن. مثل گرفتن دسته‌ی قوری داغ است با نوک دستگیره. وقتی پشت‌سرش حرف می‌زنند، همان مرجان است که می‌شناسیم. مرجانی که می‌شناسیم؟ پس بیایید بشناسیم آن مرجانی را که می‌شناسیم.

مرجان خانم بی‌کار نیست اما حرفه‌اش نیازی به مهارت ندارد و چون کارش تخصصی نیست راحت از کار بی‌کار می‌شود. بیمه، پشتوانه، تضمینی برای فردا؟ ندارد. اما درباره‌اش این‌طور فکر نمی‌کنند... البته عزیزم، پول درشت دست امثال مرجان است. زیر بال‌هایشان چنان پر از اسکناس است که ناچارند شب‌ها در حالت نشسته بخوابند.»

اطلاع رسانی

بسته جامع سازمان منطقه آزاد کیش برای تأمین مسکن در قالب سه طرح مسکن خدمت، بومیان و کارگران

خبر

مدیرعامل سازمان منطقه آزاد کیش از امضای تفاهم‌نامه مسکن بومیان، اختصاص سه قطعه زمین برای اسکان کارگران و برنامه‌ریزی برای مسکن خدمت خبر داد و گفت: سازمان با بهره‌گیری از مدل‌های متنوع سرمایه‌گذاری، زمینه اجرای طرح‌های مسکن در جزیره را فراهم می کند .

محمد کبیری در نشست با اعضای انجمن سرمایه‌گذاران و کارآفرینان جزیره کیش، تأمین مسکن را یکی از محورهای مهم برنامه‌های این سازمان برشمرد و اظهار کرد: برنامه‌های حوزه مسکن در هشت محور، از جمله مسکن بومیان، مسکن خدمت و اسکان کارگران در حال پیگیری است.

مدیرعامل سازمان منطقه آزاد کیش با تأکید بر رویکرد نتیجه‌محور در اجرای برنامه‌ها افزود: سیاست سازمان بر این است که طرح‌ها پس از انجام بررسی های کارشناسی و فراهم‌شدن مقدمات اجرایی، به‌صورت دقیق و شفاف اطلاع‌رسانی شوند.

وی درباره مسکن بومیان گفت: تفاهم‌نامه مربوط به این طرح امضا شده و بررسی‌های کارشناسی آن در حال انجام است.

این برنامه در مسیر پیش‌بینی شده قرار دارد و پس از تکمیل مراحل کارشناسی، اقدام‌های اجرایی آن دنبال خواهد شد.

کبیری با اشاره به برنامه‌های سازمان در حوزه مسکن خدمت بیان کرد: در این بخش، دو برنامه شامل مسکن سازمانی و تأمین مسکن مورد نیاز کسب‌وکارها پیش‌بینی شده است که جزئیات اجرایی آن‌ها در نشست‌های تخصصی ارائه خواهد شد.

وی اسکان کارگران را یکی دیگر از محورهای موردتوجه سازمان منطقه آزاد کیش دانست و افزود: برای جلب مشارکت سرمایه‌گذاران، فراخوان‌های لازم برگزار و سه قطعه زمین برای اجرای طرح اسکان کارگری معرفی شده است.مدیرعامل سازمان منطقه آزاد کیش ادامه داد: در این طرح سرمایه‌گذاران و فعالان اقتصادی می‌توانند متناسب با نیاز، ظرفیت و مدل اقتصادی خود، زمین موردنظر را انتخاب و با حمایت و تسهیلگری سازمان، اجرای پروژه را آغاز کنند.

کبیری با تأکید بر انعطاف سازمان در طراحی شیوه‌های مشارکت تصریح کرد: تلاش شده است شرایط واگذاری زمین و اجرای پروژه‌ها به‌گونه‌ای تنظیم شود که ضمن تأمین نیازهای جزیره، جذابیت اقتصادی لازم برای حضور بخش خصوصی نیز فراهم باشد.

وی افزود: در همین راستا، امکان استفاده از قراردادهای اجاره بلندمدت و روش‌های سرمایه‌گذاری BOT و BOLT، در چارچوب ضوابط قانونی و بررسی‌های کارشناسی، پیش‌بینی شده است.

مدیرعامل سازمان منطقه آزاد کیش گفت: مدت قراردادها نیز می‌تواند متناسب با نوع پروژه، میزان سرمایه‌گذاری و نظر کارشناسان تعیین شود تا زمینه مشارکت مؤثرتر سرمایه‌گذاران در اجرای طرح‌های مسکن فراهم شود.

کبیری همچنین از بررسی و اجرای پیشنهاد قطعه‌بندی یکی از زمین‌های اختصاص‌یافته به اسکان کارگری خبر داد و اظهار کرد: این اقدام با هدف فراهم‌کردن امکان مشارکت تعداد بیشتری از سرمایه‌گذاران و صاحبان کسب‌وکار در حال انجام است.

وی افزود: قطعه‌بندی زمین، امکان اجرای پروژه در مقیاس‌های مختلف را فراهم می‌کند و مجموعه‌های اقتصادی می‌توانند متناسب با نیاز نیروی انسانی و ظرفیت سرمایه‌گذاری خود در این طرح مشارکت داشته باشند.

مدیرعامل سازمان منطقه آزاد کیش در پایان تأکید کرد: سازمان با استقبال از پیشنهادهای فعالان اقتصادی، از همه ظرفیت‌های قانونی و اجرایی برای تسهیل سرمایه‌گذاری و پیشبرد طرح‌های مسکن بومیان، مسکن خدمت و اسکان کارگران استفاده خواهد کرد.